

**КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО,
КРИМІНОЛОГІЯ**

Ісаєнко А.А.

слухач магістратури,

Академія державної пенітенціарної служби

**СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ,
ВИРОБІВ І РЕЧОВИН В УСТАНОВАХ
ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ**

Позбавлення волі, пов'язане з обмеженням прав і свобод засудженого, передбачає штучне обмеження його здатності задовольняти власні потреби. Ця обставина є причиною прагнення особи, позбавленої волі, розширити встановлені законом межі обмежень, що незмінно призводить до порушення порядку відбування покарання, а часто і до кримінального правопорушення під час відбування покарання у місцях позбавлення волі та обмеження волі [1]. Досягнення цілей цього виду покарання значною мірою залежить від забезпечення ізоляції засуджених, як головної вимоги режиму, як зазначено у ч. 1 ст. 102 Кримінально-процесуального кодексу України. Ізоляція, на думку М.О. Стручкова, досягається шляхом розміщення засудженого в спеціальному місці позбавлення волі – виправній установі. Перш за все, це означає фізичну ізоляцію засудженого. Вона полягає в тому, що засуджений, як правило, постійно перебуває в огороженій і охоронюваній зоні, а в колоніях і тюрмах особливого режиму, як правило, він завжди знаходиться в камері. За межами установи виконання покарань засуджені пересуваються під ескортом, що заважає їм спілкуватися з іншими особами. Ізоляція забезпечується також тим, що встановлюється особливий порядок контактів засудженого із зовнішнім світом [2].

Таким чином, коли особа перебуває у місцях позбавлення волі, деякі канали зв'язку з особами, які перебувають на волі,

виключаються, інші, використання яких дозволено засудженим, перебувають під контролем адміністрації виконавчої установи. Оскільки ізоляція засуджених як основна вимога режиму визначена законом, дозвіл на їх контакти з особами, які перебувають на волі, та сфера таких контактів базуються на нормативних актах.

Виконання позбавлення волі, пов'язане з обмеженням прав і свобод засудженого, саме по собі породжує протидію з його боку діяльності, що здійснюється адміністрацією пенітенціарної установи. Основою цієї опозиції є бажання особистості, фізична свобода якої обмежена, розширити рамки, встановлені законом, що не дозволяє задовольнити виникаючі потреби.

Важливу роль у цьому напрямку відіграє робота співробітників установ виконання покарань та правоохоронних органів щодо блокування каналів надходження заборонених предметів та речей, їх виявлення та вилучення безпосередньо у засуджених, оскільки не можна заперечувати, що рівень торгівлі забороненими установами залежить від стану криміногенної та оперативної ситуації в них.

Правопорушення у місцях позбавлення волі має свою специфіку, що пояснюється особливістю офіційних та неформальних відносин між засудженими, з одного боку, та ними та адміністрацією виправних установ – з іншого. Важливою особливістю цього правопорушення є те, що воно порушує нормальне функціонування пенітенціарної установи, перешкоджає процесу ресоціалізації засуджених, формує почуття загальної недовіри до пенітенціарної системи та її працівників.

Кримінально-виконавча правопорушення тісно пов'язані з іншими негативними явищами – алкоголізмом, наркоманією, торгівлею холодною зброєю, самогубством. Тому підхід до боротьби з ним повинен бути комплексним і охоплювати всі ці явища. Те саме стосується кримінологічних досліджень у цій галузі [3].

Слід зазначити, що вчинення деяких правопорушень пов'язане із проникненням до місць позбавлення волі, заборонених засудженими до використання речей та предметів. Робота пенітенціарної системи, яка часто проводилася без перерв, підривається внаслідок вчинення таких досить поширених правопорушень, як перенесення заборонених предметів та предметів до місць позбавлення волі різними способами.

До предметів, наявність яких у засуджених негативно впливає на забезпечення встановленого законом порядку виконання та відбування покарання, в першу чергу належать: наркотики, алкогольні напої, гроші, мобільний зв'язок, гострі предмети, вибухові пристрої, холодна та вогнепальна зброя, спеціальні засоби активної оборони. Більшість із цих заборонених предметів та речовин потрапляють до засуджених із-за меж каральної системи. До найпоширеніших видів заборонених предметів, які незаконно потрапляють до установ виконання покарань, належать: гроші, алкоголь, наркотики. Допуск до засуджених за цими справами має негативні наслідки, пов'язані із ускладненням оперативної ситуації у виправних установах, виникненням надзвичайних подій кримінального характеру. Це передбачає постійну роботу персоналу щодо виявлення та вилучення заборонених предметів у засуджених. Наявність грошей у засуджених прискорює реалізацію злочинних планів. Гроші служать засобом підкупу співробітників та інших осіб, щоб переконати їх вчинити незаконні дії, наприклад, доставку алкоголю та наркотиків засудженим, надання їм різних пільг та встановлення зв'язків із правопорушниками за межами в'язниць.

Гральні карти, порнографічні матеріали та предмети можуть бути використані для з'ясування стосунків між засудженими, що призводять до вбивств та інших злочинів. Значна кількість втеч із місць покарання відбулася із використанням топографічних карт, компасів, літератури з топографії, бойових мистецтв, службового розведення собак. У деяких випадках літературу використовували службового використання. Різні хитрощі застосовують засуджені для втечі з в'язниць, використовуючи військову та іншу форму, шапки та взуття. Викрадені або передані офіційні документи, що посвідчують особу, можуть бути предметом втечі. До таких предметів належать: камери, фотоматеріали, хімічні речовини, кінокамери, відео- та аудіоапаратура, обладнання зв'язку та інші предмети, зазначені в Правилах внутрішнього розпорядку установи виконання покарань. Юридична природа правопорушень, пов'язаних із введенням заборонених статей до пенітенціарної системи, полягає в тому, що в результаті таких дій в першу чергу порушується режим утримання засуджених [4; 5].

У кримінально-виконавчому праві, як правильно зазначав І.Г. Богатирьов, принцип законності виявляється у забезпеченні верховенства

права, що регулює виконання покарання та його пріоритети, перед чинними нормативними актами, що регулюють суспільні відносини в цій галузі [6, с. 151]. З приводу цього К.Г. Махніцька вважає, що як зазначено у ч. 7 ст. 106 КВК України, перелік та кількість предметів та речей, які можуть мати при собі засуджені, визначаються нормативними актами Міністерства юстиції України. У цьому випадку їх зберігання, а також предметів, заборонених до використання в колоніях, не дозволяється [7]. Зокрема, такий перелік предметів, продуктів та речовин, зберігання та використання яких заборонено засудженими, викладено в додатку 3 до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (предмети, вироби та речовини, вилучені з цивільного обігу; будь-яка зброя; транспортні засоби; гроші та цінності; інші) [8]. Такий підхід законодавця до регулювання цього питання не можна вважати правильним, він суперечить вимогам чинного законодавства України (ст. 2 КПК).

Слід також зазначити, що визначення переліку предметів, зберігання та використання яких заборонено засудженим у місцях позбавлення волі не на рівні закону, а на основі Правил внутрішнього розпорядку, є неконституційною діяльністю. Цей висновок також ґрунтується на положеннях частини третьої статті 63 Конституції України, яка говорить, що засуджений користується усіма правами людини та громадянина, крім обмежень, встановлених законом та встановлених вироком суду.

Таким чином, встановлений в законі порядок визначення переліку предметів, засобів та речовин, зберігання та використання тих, хто засуджений до візуалізації заборонених, не відповідає нормам Конституції України та є видозміненнями з урахуванням сучасних правових реалій та бажань України інтегруватися в європейський правовий простір. Необхідність видозміни кримінально-виконавчого законодавства України щодо обґрунтованого продиктовано сучасністю для створення виховного впливу на засуджених та виконання завдань кримінально-виконавчої системи.

Список використаних джерел:

1. Хохрин С.А. Правовые и организационные проблемы перекрытия каналов проникновения в пенитенциарные учреждения запрещенных предметов. *Вестник Воронежского института МВД России*. 2012. Вып. 3. С. 75.

2. Стручков Н.А. Курс исправительно-трудового права : Проблемы Особенной части. Москва : Юрид. лит., 1985. С. 80.
3. Богатирьев И.Г. Кримінально-виконавча характеристика наркозалежних осіб в умовах позбавлення волі : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2013. С. 73.
4. Копотун І.М. Запобігання злочинам, що призводять до надзвичайних ситуацій у виправних колоніях : монографія. Київ : ПП «Золоті ворота», 2013. С. 215.
5. Копотун І.М. Кримінологічна характеристика проникнення до засуджених до позбавлення волі заборонених предметів. *Форум права*. 2013. № 1. С. 486–491.
6. Кримінально-виконавче право України : підручник / О.М. Джужа, І.Г. Богатирьев, О.Г. Колб, В.В. Василевич та ін.; за заг. ред. д.ю.н., проф. О.М. Джужа. Київ : Атіка, 2010. 752 с.
7. Кримінально-виконавчий кодекс України : прийнятий 11 липня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.
8. Правила внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : затв. наказом Міністерства юстиції України від 28 серпня 2018 року № 2813/5. Київ : Міністерство юстиції України, 2018. 116 с.
9. Конституція України : чинне законодавство станом на 16 січня 2019 року : офіц. текст. Київ : Алерта, 2019. 80 с.

Костеленко В.М.

студентка,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВТАНАЗІЇ

На сьогоднішній день в Україні надзвичайно поширене питання евтаназії. Розглянемо це поняття ширше. Евтаназія – це навмисне позбавлення життя безнадійно хворої людини з метою припинення її страждань. В юридичній літературі дію медичного працівника за евтаназію розглядають як умисне вбивство. Не дивлячись на те, що українське законодавство не містить самого визначення поняття «евтаназія», але чітко забороняє її здійснення [1].

Евтаназія може бути активна і пасивна. Активна –це введення помираючому ліків або інші дії, що викликають швидку смерть. Такою часто вважають і самогубство з лікарською допомогою